

відчуття причетності, яке можна передати в гібридному робочому середовищі. Щоб ефективно боротися з силами, описаними вище, банкам, швидше за все, доведеться зробити гнучкість фундаментальною характеристикою.

Література:

1. Ozili P. COVID-19 in Africa: socio-economic impact, policy response and opportunities. *International Journal of Sociology and Social Policy*. 2022. 42(3/4). P. 177-200. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3574767>
2. Ozili P. K. Global economic consequence of Russian invasion of Ukraine. 2022. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4064770 DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4064770>
3. Ozili P. K. Causes and consequences of the 2023 banking crisis. 2024. URL: https://mpira.ub.uni-muenchen.de/120153/1/Mπρα_paper_120153.pdf
4. Statista. 2024. URL: <https://www.statista.com/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-16>

INTERNATIONAL COOPERATION IN THE DEVELOPMENT OF VETERAN ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У РОЗВИТКУ ВЕТЕРАНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Kryvtsov A. O.

*Postgraduate at the Faculty
of Economics and Marine Ecology
Admiral Makarov National University
of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

Кривцов А. О.

*аспірант факультету економіки
та екології моря
Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Міжнародне співробітництво у розвитку ветеранського підприємництва України є важливим напрямком підтримки ветеранів, які повертаються до цивільного життя після участі у бойових діях. Дане співробітництво допомагає створити сприятливе середовище для

підприємницької діяльності, забезпечує обмін досвідом і залучення ресурсів для розвитку бізнесу, започаткованого ветеранами.

До основних аспектів міжнародного співробітництва можна віднести: фінансова підтримка (наприклад, міжнародні організації, як Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (UNDP) та Агентство Сполучених Штатів Америки з міжнародного розвитку (USAID) сприяють створенню грантових програм для фінансування стартапів, започаткованих ветеранами. Дані кошти можуть використовуватися для запуску бізнесу, навчання або придбання обладнання), освітні програми та тренінги (організація навчальних програм за підтримки міжнародних партнерів допомагає ветеранам здобути навички у сфері управління бізнесом, маркетингу, фінансів і сучасних технологій, наприклад, в Україні такі програми пропонують переважно проекти в партнерстві з Європейським Союзом або посольствами країн, зокрема Великої Британії та Канади), партнерства з міжнародними корпораціями (міжнародні компанії створюють програми для працевлаштування або співпраці з ветеранами, які допомагають безпосередньо ветеранам інтегруватися у глобальні ринки через експорт їхніх продуктів чи послуг), підтримка соціального підприємництва (соціальні ініціативи, що залучають ветеранів, мають міжнародну підтримку, адже багато країн приділяють увагу реінтеграції військовослужбовців через бізнес), менторство та консультації (міжнародні програми часто включають менторство від досвідчених підприємців із різних країн світу), розширення ринків збуту (міжнародні проекти сприяють просуванню продукції ветеранського бізнесу за кордоном, що допомагає їм знайти нові можливості для розвитку) [1].

Одними з успішних прикладів міжнародного співробітництва у розвитку ветеранського підприємництва в Україні є: проєкт «Бізнес-інкубатор для ветеранів/нок та членів їх сімей», який реалізується в Чернігівській області, ініціатива «Бізнес ветеранів: ідея, планування, реалізація», яка реалізується в Миколаївській області та навчальна програма для ветеранів з фермерства та підприємництва в агросекторі «Фермерство з нуля».

В жовтні 2023 року в місті Чернігів стартував проєкт «Бізнес-інкубатор для ветеранів/нок та членів їх сімей», ініційований Агенцією регіонального розвитку Чернігівської області у партнерстві з департаментом економічного розвитку Чернігівської обласної військової адміністрації, державною організацією «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області», Чернігівською регіональною торгово-промисловою палатою, громадською організацією «Ветеранський простір України «Серцевір» за підтримки АВ InBev Efes Україна. Навчальна програма має на меті надати

ветеранам знання, необхідні для перетворення їхніх ідей на успішний бізнес та ефективного управління власною справою. Програма також допомагає ветеранам подолати страхи та тривоги перед початком підприємницької діяльності. Протягом навчальної програми учасники відвідують тренінги, бізнес-сніданки та екскурсії на виробництвах в Чернігівській області. Окрім навчання, учасники отримують домашні завдання, спрямовані на підготовку до успішної реалізації власного бізнес-проєкту. АВ InBev Efes Україна надає фінансову підтримку даному проєкту та організовує екскурсію на Чернігівську броварню [2].

В жовтні 2024 року в місті Миколаєві на базі Центру ветеранського розвитку Чорноморського національного університету імені Петра Могили запроваджено ініціативу «Бізнес ветеранів: ідея, планування, реалізація» від громадської організації «Майстерня добра» за технічного адміністрування ІСАР Єднання та сприяння Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (UNDP) в Україні за фінансової підтримки Європейського Союзу, наданої в межах проєкту «EU4Recovery – Розширення можливостей громад в Україні», фінансової підтримки Уряду Королівства Нідерландів. Навчання в рамках ініціативи триває два місяці. Протягом даного періоду учасники отримають індивідуальне коучингове навчання з написання бізнес-плану та пітчінгу (презентації власного проєкту) та до кінця курсу розроблять бізнес-план і власний бренд, підготують пітчінг бізнес-проєкту для інвесторів, протестують свою бізнес-ідею, займуться пошуком інвесторів, а також візьмуть участь у заходах з тестування бізнес-ідей та пошуку інвесторів [3].

В листопаді 2024 року Superhumans Center за підтримки Програми USAID АГРО у межах проєкту Go2AGRO запровадив тримісячну програму для ветеранів з фермерства та підприємництва в агросекторі «Фермерство з нуля». Ініціатива має на меті допомогти ветеранам інтегруватися в аграрний сектор та заснувати власний бізнес. Очікується, що в рамках проєкту щонайменше 1 000 ветеранів отримають консультації, підвищення кваліфікації та навчання для роботи в аграрному секторі. Щонайменше 300 з них знайдуть роботу, розпочнуть стажування, перейдуть на самозайнятність або започаткують чи відновлять власний бізнес. Навчальний курс надає учасникам можливість навчитися підприємницьким навичкам та етапам реєстрації власного бізнесу в аграрному секторі, отримати знання та практичні поради від експертів курсу та діючих фермерів, розробити прибутковий бізнес-план для свого фермерського господарства, розпочати і розвивати бізнес тощо. Програма курсу складається з двох блоків: курсу «Я – підприємець» та курсу «Навички фермерства» [4].

Тому, базуючись на вищесказаному можна зробити наступний висновок, міжнародне співробітництво у розвитку ветеранського підприємництва є важливим чинником соціальної та економічної реінтеграції ветеранів в Україні. Завдяки фінансовій підтримці, освітнім програмам, менторству та сприянню виходу на міжнародні ринки, ветерани отримують можливості для створення сталого бізнесу, що сприяє зміцненню національної економіки. Спільні зусилля міжнародних організацій, донорів і держави дозволяють забезпечити доступ до фінансових ресурсів для започаткування та розвитку бізнесу, передачу досвіду та знань через освітні ініціативи, підтримку соціальних підприємств як важливого інструменту інтеграції ветеранів у суспільство. Дані ініціативи не лише допомагають ветеранам реалізувати свій потенціал, але й сприяють зміцненню зв'язків України з міжнародною спільнотою, формуючи позитивний імідж країни. Розвиток ветеранського підприємництва завдяки міжнародному співробітництву є прикладом ефективного використання ресурсів для побудови інклюзивного суспільства та економіки майбутнього.

Література:

1. Волосюк М. В. Концептуалізація забезпечення місцевого економічного розвитку: зарубіжний досвід і можливості його адаптації в Україні. Бізнес Інформ. 2022. № 12. С. 154-163. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001396431> (дата звернення: 07.01.2025).
2. AB InBev Efes Україна підтримала бізнес-інкубатор для ветеранів. URL: <https://in4people.com.ua/novini/ab-inbev-efes-ukrayina-pidtrimala-biznes-inkubator-dlia-veteraniv> (дата звернення: 07.01.2025).
3. Бізнес ветеранів: ідея, планування, реалізація»: у Центрі ветеранського розвитку ЧНУ імені Петра Могили стартувало навчання щодо організації власного бізнесу ветеранів та членів їхніх сімей. URL: <https://chmnu.edu.ua/biznes-veteraniv-ideya-planuvannya-realizatsiya-u-tsentri-veteranskogo-rozvitku-chnu-imeni-petra-mogili-startovalo-navchannya-shhodo-organizatsiyi-vlasnogo-biznesu-veteraniv-ta-chleniv-yihnih-simej/> (дата звернення: 07.01.2025).
4. Навчальна програма для ветеранів з фермерства та підприємництва в агросекторі. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/navchalna-prohrama-dlia-veteraniv-z-fermerstva-ta-pidpriemnytstva-v-ahrosektori> (дата звернення: 07.01.2025).